

10

ได้รับบทความ : 08/02/2567 | แก้ไขบทความ : 16/06/2567 | ตอบรับบทความ : 17/09/2567
Received : 08/02/2024 | Revised : 16/06/2024 | Accepted : 17/09/2024

**ความพึงพอใจต่อหลักสูตรของนักศึกษา
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ระหว่างปี 2561-2565
เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร**

**Students' Satisfaction toward Curriculum
of the Faculty of Fine and Applied Arts,
Thammasat University during
the year 2018-2022 to Improve
the Curriculum Quality.**

.....
เกิดเกียรติภณช์ แสงมนะจิรนนธ์¹
Thurdkeattiphol Saengmaneejeeranandacha¹

¹ นักวิชาการศึกษาระดับปริญญาโท คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹ Educator, Faculty of Fine and Applied Arts, Thammasat University.
(E-mail : nachpol@hotmail.com)

บทคัดย่อ

การศึกษาดังนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และหาแนวทางการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพหลักสูตรคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาดังนี้ คือ อาจารย์คณะศิลปกรรมศาสตร์จำนวน 9 คน และนักศึกษาระดับปริญญาตรี 333 คน โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย และทำการสรุปข้อมูลโดยการเขียนพรรณนาและอธิบายตามข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ที่ทางผู้วิจัยได้ตั้งไว้ ผลการศึกษพบว่า 1) ความคิดเห็นความพึงพอใจที่มีต่อการศึกษาในหลักสูตรฯ และประสบการณ์ การเป็นนักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก 2) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ในด้านเพศ หลักสูตร และปีการศึกษา 3) แนวทางการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพหลักสูตรคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ควรเน้นไปที่ความหลากหลาย ยืดหยุ่น อิสระ และมีเอกลักษณ์ ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาได้รับความรู้และทักษะที่หลากหลาย สามารถพัฒนานตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ และสามารถนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในการทำงานและใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ, หลักสูตรศิลปกรรมศาสตร์บัณฑิต,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Abstract

The study aimed to investigate Bachelor's degree student satisfaction and analyze the satisfaction levels towards the Bachelor of Fine Arts program at Thammasat University. The study involved 9 faculty members and 333 undergraduate students, utilizing questionnaires and interviews as research tools. Findings revealed that: 1) Overall satisfaction with the program and student experience was predominantly high. 2) Significant statistical satisfaction levels were found towards the Bachelor of Fine Arts program at Thammasat University in terms of gender, program, and academic year. 3) Suggestions for enhancing the program's quality emphasized diversity, flexibility, freedom, and uniqueness, which would provide students with diverse knowledge and skills, enabling them to fully develop themselves and apply their knowledge and skills effectively in both work and social contexts.

Keywords : Satisfaction, Bachelor of Fine and Applied Arts,
Thammasat University

บทนำ

ในยุคแห่งการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาขีดความสามารถของตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพ มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ปัญญา จิตใจ และสังคม เป็นผู้รู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ใช้เหตุและผลเชิงวิทยาศาสตร์ มีความคิดรวบยอด รักการเรียนรู้ (รัตนา พรหมภพ, 2551) หลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา เป็นแก่นสำคัญในการวางแนวทางการจัดการศึกษา เป็นตัวกำหนดทิศทางของการศึกษาในการที่จะให้ความรู้ การเสริมสร้างเจตคติ ตลอดทั้งการฝึกฝนในด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนารอบด้าน หลักสูตรเป็นหลักและหัวใจของการจัดการเรียนการสอน ทำให้การศึกษาดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้และทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพ ดังนั้นหลักสูตรจึงเป็นเสมือนเป้าหมายที่ชัดเจนและมีคุณภาพ คุณภาพของผลเมือง จะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับหลักสูตรว่าต้องการให้ผู้ผ่านการศึกษามีคุณสมบัติอย่างไร (วารวิรัตน์ แก้วอุไร, 2564)

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้กำหนดมาตรฐานการดำเนินงานตามภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาในด้านการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพหลักสูตรมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นกลไกในการกำหนดการจัดการศึกษาว่าควรจะดำเนินการไปในแนวทางใด ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงเป้าหมายของการศึกษา ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรที่ดีนั้นจะต้องรู้ถึงปัญหา สภาพของปัญหา ก่อนแล้วจึงระดมความคิดในการแก้ไขปัญหา หลักสูตรที่ดีต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม มีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม และสร้างขึ้นด้วยความร่วมมือกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่ายเพื่อให้หลักสูตรที่ผ่านการพัฒนานั้นมีคุณภาพ ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการกำหนดจุดมุ่งหมายเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากขึ้นตอนหนึ่ง เพราะจะบอกถึงความมุ่งหวังว่าจะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและความรู้ความสามารถในลักษณะใดรวมทั้งยังเป็นแนวทาง ในการกำหนดเนื้อหาสาระ กิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้รวมทั้งการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตรจึงต้องพิจารณากำหนดจุดประสงค์อย่างรอบคอบ กำหนดอย่างชัดเจนและเหมาะสมสอดคล้องกับปรัชญาและค่านิยมของสังคม สภาพปัญหาและความต้องการของสังคมและผู้เรียน ตลอดจนมีความสมดุลระหว่างความรู้และทักษะหรือระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ (วารวิรัตน์ แก้วอุไร, 2564) โดยหลักสูตรจะต้องมีการประเมินคุณภาพทุกปีการศึกษา และต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยทุก 5 ปี ซึ่งทางคณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ยึดหลักการจัดการกระบวนการเรียนการสอนในแบบที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติและฝึกประสบการณ์และยังให้ความสำคัญกับการติดตามตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง โดยได้ดำเนินการ

พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คือ การสร้างบัณฑิตที่มีคุณลักษณะ GREATS “Transforming you into GREATS” โดยมีเป้าหมายในการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้สำเร็จที่ประสบความสำเร็จในศตวรรษ ที่ 21 มีคุณลักษณะ 6 ประการ ดังนี้ (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2560)

G (Global Mindset) ทันโลก ทันสังคม เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในมิติต่างๆ นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องเปิดโลกทัศน์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น สนใจและติดตามปรากฏการณ์ที่สำคัญทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่กำลังเป็นกระแสทั้งในระดับประเทศระดับภูมิภาคอาเซียน และระดับโลกเพื่อให้ทันโลกและสามารถใช้ประโยชน์จากความทันโลกในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

R (Responsibility) มีสำนึกรับผิดชอบอย่างยั่งยืนต่อตนเอง บุคคลรอบข้าง สังคม และสิ่งแวดล้อมนักศึกษาเข้าใจหลักการความยั่งยืนและตระหนักในคุณค่าของความยั่งยืน เข้าใจธรรมชาติของสรรพสิ่งที่เชื่อมโยงและเป็นพลวัตสามารถนำความเข้าใจทั้งสองเรื่องมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในเรื่องการบริโภค การใช้ทรัพยากร เช่น น้ำ พลังงาน ฯลฯ อย่างมีสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองคนรอบข้างสังคมและสิ่งแวดล้อม

E (Eloquence) สามารถสื่อสารอย่างสร้างสรรค์และทรงพลัง มีทักษะสุนทรียะสนทนา นักศึกษามีทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์โดยมีการคิดเชิงวิพากษ์เป็นองค์ประกอบสำคัญ สามารถจัดการเนื้อหาที่ตนเองคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อสื่อสารไปยังผู้รับในระดับต่างๆ คือ ระดับบุคคลองค์กรและสังคมได้อย่างชัดเจนเหมาะสมกับสถานการณ์ที่มีบริบทที่ต่างกันในด้านสังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อมและเกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่ต้องการอย่างเป็นรูปธรรม

A (Aesthetic Appreciation) ชาบซึ้งในความงาม คุณค่าของศิลปะ ดนตรีและสถาปัตยกรรม นักศึกษามีความรู้ในการดูแลตนเองแบบองค์รวม (ร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ) ในด้านการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย การป้องกันโรค การจัดการความเครียด การสร้างความมั่นคงทางอารมณ์เมื่อเผชิญกับปัญหา รับรู้และซาบซึ้งในความงามคุณค่าของศิลปะในแขนงต่างๆ ทั้งทัศนศิลป์ ดนตรี ศิลปะการแสดงและสถาปัตยกรรม

T (Team Leader) ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ทั้งในบทบาทผู้นำและบทบาททีม นักศึกษาประพฤติปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างมีมารยาทพื้นฐานในการฟัง ปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัด ในเรื่องตรงเวลา เคารพกติกา เคารพสิทธิผู้อื่น ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง มีความรับผิดชอบ มีกิริยาและวาทะที่สุภาพแสดงออกถึงมิตรไมตรีเมื่อต้องทำงานร่วมกัน สามารถปรับพฤติกรรมของตนเองได้อย่างเหมาะสม ทั้งบทบาทผู้นำและบทบาททีมงาน เพื่อให้งานโดยรวมสำเร็จตามที่ต้องการ

S (Spirit of Thammasat) มีจิตวิญญาณความเป็นธรรมศาสตร์ ความเชื่อมั่นใน

ระบอบ ประชาธิปไตย สิทธิเสรีภาพ ยอมรับในความเห็นที่แตกต่าง และต่อสู้เพื่อความเป็นธรรม นักศึกษามีความรู้ในเรื่องระบอบประชาธิปไตย สิทธิเสรีภาพบนพื้นฐานความแตกต่างของแนวคิดทางการเมืองสังคม เชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม อย่างผสมผสาน เสียสละแรงกายและอื่นๆ เพื่อช่วยเหลือบุคคลและสังคมโดยมิต้องได้รับคำร้องขอ ประพฤติปฏิบัติในวิถีประชาธิปไตยไม่เพิกเฉยต่อความไม่ถูกต้องความไม่เป็นธรรมต่อสังคม โดยเข้าไปช่วยเหลืออย่างเหมาะสม

ตลอดจนมีพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในยุทธศาสตร์ที่ 1 คือ การจัดการศึกษาเพื่อสร้างบัณฑิตทางศิลปะให้เป็นที่ยอมรับของสังคม มีการประเมินคุณภาพหลักสูตรโดยการสำรวจความพึงพอใจต่อคุณภาพหลักสูตรของนักศึกษา 4 ชั้นปี ทุกหลักสูตร ผ่านแบบสอบถาม ในองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ 1) ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านอาจารย์ผู้สอน 4) ด้านการบริหารหลักสูตร 5) ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม 6) ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา หากแต่ยังไม่ได้มีการวิเคราะห์แนวโน้มของคุณภาพหลักสูตร ตลอดจนยังไม่มี การสัมภาษณ์อาจารย์และนักศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร และการดำเนินงานของคณะ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ดำเนินการจัดทำวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจต่อหลักสูตรของนักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ระหว่างปี 2561-2565 เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพหลักสูตร เสนอต่อคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพหลักสูตรคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) มีจุดมุ่งหมายในการวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจต่อหลักสูตรของนักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ระหว่างปี 2561-2565 เพื่อพัฒนาคุณภาพหลักสูตร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ประกอบด้วย นักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ระดับปริญญาตรี 3 หลักสูตร คือ หลักสูตรศิลปกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการระคน สาขาวิชาศิลปะการออกแบบ พัสดราภรณ์ และสาขาวิชาออกแบบทัศนอุตสาหกรรม 4 ชั้นปี ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 498 คน กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) จึงแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 ส่วนดังนี้

- กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 4 ชั้นปี ในปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดของกลุ่มโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane, 1973) ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ระดับความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 5 ดังนี้

สถานภาพ	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
นักศึกษาสาขาวิชาการระคน	181	125
นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะการออกแบบพัสดราภรณ์	260	158
นักศึกษาสาขาออกแบบทัศนอุตสาหกรรม	57	50
รวม	498	333

- กลุ่มตัวอย่างในการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย
  - อาจารย์สาขาวิชาการระคน จำนวน 3 คน
  - อาจารย์สาขาวิชาศิลปะการออกแบบพัสดราภรณ์ จำนวน 3 คน
  - อาจารย์สาขาวิชาออกแบบทัศนอุตสาหกรรม จำนวน 3 คน
  - นักศึกษาศาขาวิชาการระคน จำนวน 10 คน
  - นักศึกษาศาขาวิชาศิลปะการออกแบบพัสดราภรณ์ จำนวน 10 คน
  - นักศึกษาศาขาวิชาออกแบบทัศนอุตสาหกรรม จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือเชิงปริมาณ

เครื่องมือและขั้นตอนการสร้างเครื่องมือหรือแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการดำเนินการสร้างตามลำดับ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ชั้นปี และสาขาวิชา โดยใช้คำถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจ 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้และสภาพแวดล้อม และด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา โดยใช้คำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับตามแบบของ Likert (1967)

โดยเกณฑ์การแปลความของคะแนนเฉลี่ยมีดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยมาก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่นๆ โดยใช้เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้นักศึกษาสามารถบรรยายเนื้อหาลงในแบบสอบถามได้

เครื่องมือเชิงคุณภาพ

แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้างเพื่อใช้ในการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) โดยจะทำการสรุปข้อมูลการเปรียบเทียบความพึงพอใจ และปัญหาที่พบจากการศึกษาข้อมูลมาทำการออกแบบคำถามตามแนวทางของแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) และวางขอบเขตของเนื้อหาในการสนทนากลุ่มย่อย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง เครื่องมือ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บข้อมูลด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณแบบปฐมภูมิโดยการทำการแจกแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google Form ให้แก่กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 4 ชั้นปี ปีการศึกษา 2565
2. การเก็บข้อมูลด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้ในการสนทนากลุ่มย่อยเป็น (Focus Group) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างอาจารย์จำนวน 9 คน นักศึกษาจำนวน 30 คน จากนั้นจึงนำข้อมูลวิเคราะห์และสรุปผลในรูปแบบการบรรยายเชิงพรรณนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาต่อหลักสูตรโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ และสาขาวิชา ทดสอบด้วยค่าที (T-test) และทดสอบด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่อีกครั้งหนึ่งด้วยวิธีของ Scheffe' (Ferguson,1981)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีจำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 72.7 เรียนหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะการออกแบบ พัสดุภรณ์ จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 47.4 รองลงมาเป็นหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการละครตอน จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 และหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาออกแบบหัตถอุตสาหกรรม จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 ส่วนใหญ่เรียนชั้นปี 1 จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 30.9 มีเกรดเฉลี่ยมากกว่า 3.00 จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 67.3 และมีเหตุผลที่เลือกศึกษาในหลักสูตรฯ เพราะชื่อเสียงมหาวิทยาลัย จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 20.4

ความคิดเห็นความพึงพอใจที่มีต่อการศึกษาในหลักสูตรฯ และประสบการณ์ การเป็น นักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในภาพรวม 3 หลักสูตร ปีการศึกษา 2565 สรุปแยกแต่ละรายด้านได้ดังนี้

ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า หลักสูตรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ค้นคว้าวิจัยหาความรู้เพิ่มเติม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 รองลงมา คือ หลักสูตรปลูกฝังจิตสำนึกให้ผู้เรียนเข้าใจ และเคารพความแตกต่างของคนในสังคม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 และหลักสูตรส่งเสริมให้เกิดการใช้ความคิดอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83

ด้านการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า นักศึกษาพอใจรูปแบบการเรียนการสอนลักษณะฝึกปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 รองลงมา คือ นักศึกษาพอใจรูปแบบการเรียนการสอนที่มีการ

บรรยายในชั้นเรียนควบคู่กับการศึกษาดูงานนอกสถานที่ และ/หรือการศึกษาภาคสนาม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 และนักศึกษาพอใจรูปแบบการเรียนการสอนที่นักศึกษาต้องมีส่วนร่วมในชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90

ด้านอาจารย์ผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า โดยภาพรวมท่านคิดว่าอาจารย์ผู้สอนมีความรู้และความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 รองลงมา คือโดยภาพท่านรวมคิดว่าอาจารย์ผู้สอนพร้อมและยินดีให้คำปรึกษาแก่ท่าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 และโดยภาพรวมท่านคิดว่านักศึกษากับอาจารย์ผู้สอนในคณะมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80

ด้านการบริหารหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ท่านคิดว่าระบบการให้บริการของคณะ เช่น แบบฟอร์มต่างๆ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 รองลงมา คือ ท่านคิดว่าระบบอาจารย์ที่ปรึกษาของคณะสามารถให้คำปรึกษาและช่วยในการแก้ปัญหาของท่านได้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 และท่านคิดว่าคณะมีระบบประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่นักศึกษาอย่างทั่วถึง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41

ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ท่านคิดว่าห้องเรียน (บรรยาย) ของคณะมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 รองลงมา คือ ท่านคิดว่าห้องปฏิบัติการ (ภาคปฏิบัติ) ของคณะมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 และท่านคิดว่าห้องเรียน (บรรยาย) ของคณะมีอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35

ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ท่านมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของคณะ เช่น วันสถาปนาคณะ พิธีไหว้ครูใหญ่ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 รองลงมา คือ ท่านมีความพึงพอใจกิจกรรมปัจฉิมนิเทศของคณะ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 และท่านมีความพึงพอใจกิจกรรมมัชฌิมนิเทศของคณะ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงความคิดเห็นความพึงพอใจที่มีต่อการศึกษาในหลักสูตร
ในภาพรวม 3 หลักสูตร ปีการศึกษา 2565

ความคิดเห็นความพึงพอใจที่มีต่อการศึกษาในหลักสูตร	X	SD	แปลผล
1.ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร	3.77	1.04	มาก
2.ด้านการเรียนการสอน	3.77	1.06	มาก
3.ด้านอาจารย์ผู้สอน	3.75	1.08	มาก
4.ด้านการบริหารหลักสูตร	3.38	1.10	ปานกลาง
5.ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม	3.35	1.18	ปานกลาง
6.ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา	3.45	1.05	มาก
รวม 6 ด้าน	3.58	1.09	มาก

จากการศึกษาภาพรวมความพึงพอใจที่มีต่อการศึกษาในหลักสูตรฯ และประสบการณ์
การเป็นนักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2565 ในแต่ละสาขาพบว่า

สาขาวิชาการละครคอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 เมื่อจำแนกเป็น
รายด้านแล้ว พบว่า ด้านการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 รองลงมา
คือ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ด้านสิ่งสนับสนุน
การเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 ด้านอาจารย์ผู้สอน อยู่
ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการพัฒนาศักยภาพของ
นักศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 และด้านการบริหารหลักสูตร อยู่ในระดับ
ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38

สาขาวิชาศิลปะการออกแบบพัสดรรากรณ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ
3.47 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านอาจารย์ผู้สอน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ
3.76 รองลงมา คือ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร และด้านการเรียนการสอน อยู่ในระดับ
มากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 ด้านการบริหารหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ
3.40 ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง
มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92

สาขาวิชาออกแบบหัตถอุตสาหกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53
เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้ว พบว่า ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร อยู่ในระดับมาก มีค่า
เฉลี่ยเท่ากับ 3.72 รองลงมา คือ ด้านอาจารย์ผู้สอน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65
ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 ด้าน
การเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการ
พัฒนาศักยภาพของนักศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 และด้านการบริหาร
หลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความพึงพอใจที่มีต่อการศึกษาในหลักสูตร ปีการศึกษา 2565

ความพึงพอใจที่มีต่อการศึกษาในหลักสูตร	X	SD	แปลผล
สาขาวิชาการระคน	3.74	1.07	มาก
สาขาวิชาศิลปะการออกแบบทัศนศิลป์	3.47	1.00	มาก
สาขาวิชาออกแบบหัตถอุตสาหกรรม	3.53	1.26	มาก
รวม	3.58	1.11	มาก

การศึกษาคความพึงพอใจต่อหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการระคน ระหว่างปีการศึกษา 2561-2565 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายปีการศึกษา แล้ว พบว่า ปีการศึกษา 2562 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 รองลงมา คือ ปีการศึกษา 2565 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 ปีการศึกษา 2564 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 ปีการศึกษา 2563 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 และปีการศึกษา 2561 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความพึงพอใจที่มีต่อการศึกษาในหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการระคน ระหว่างปีการศึกษา 2561-2565

ปีการศึกษา	2561			2562			2563			2564			2565		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล												
1. ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร	4.06	0.68	มาก	4.23	0.83	มากที่สุด	3.90	0.93	มาก	3.92	0.94	มาก	3.89	1.05	มาก
2. ด้านการเรียนการสอน	3.95	0.65	มาก	4.28	0.70	มากที่สุด	3.87	0.95	มาก	3.83	0.95	มาก	3.95	0.98	มาก
3. ด้านอาจารย์ผู้สอน	3.88	0.63	มาก	4.15	0.81	มาก	3.63	0.99	มาก	3.72	1.00	มาก	3.79	1.07	มาก
4. ด้านการบริหารหลักสูตร	3.46	0.93	มาก	3.70	1.03	มาก	3.00	1.14	ปานกลาง	3.31	1.08	ปานกลาง	3.38	1.14	ปานกลาง
5. ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้และสภาพแวดล้อม	2.90	1.07	ปานกลาง	4.05	0.89	มาก	3.79	0.98	มาก	3.88	0.90	มาก	3.82	1.08	มาก
6. ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา	2.96	1.08	ปานกลาง	2.45	1.60	น้อย	3.36	1.04	ปานกลาง	3.40	0.89	ปานกลาง	3.61	1.09	มาก
รวม 6 ด้าน	3.54	0.84	มาก	3.81	0.98	มาก	3.59	1.00	มาก	3.68	0.96	มาก	3.74	1.07	มาก

การศึกษาความพึงพอใจต่อหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะการออกแบบทัศนกรรม ระหว่างปีการศึกษา 2561-2565 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากและปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายปีการศึกษาแล้ว พบว่า ปีการศึกษา 2562 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 รองลงมา คือ ปีการศึกษา 2565 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 ปีการศึกษา 2561 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 ปีการศึกษา 2564 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 และปีการศึกษา 2563 อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 ตามลำดับ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงความพึงพอใจต่อหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะการออกแบบทัศนกรรม ระหว่างปีการศึกษา 2561-2565

ปีการศึกษา	2561			2562			2563			2564			2565		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร	3.75	0.85	มาก	3.92	0.94	มาก	3.82	1.02	มาก	3.57	0.96	มาก	3.69	0.96	มาก
2. ด้านการเรียนการสอน	3.67	0.81	มาก	3.98	0.89	มาก	3.73	0.97	มาก	3.61	1.06	มาก	3.69	1.02	มาก
3. ด้านอาจารย์ผู้สอน	3.63	0.83	มาก	3.85	1.01	มาก	3.73	1.04	มาก	3.77	0.94	มาก	3.76	0.97	มาก
4. ด้านการบริหารหลักสูตร	3.54	0.84	มาก	3.74	0.99	มาก	3.24	1.11	ปานกลาง	3.34	1.04	ปานกลาง	3.40	1.03	ปานกลาง
5. ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้และสภาพแวดล้อม	3.02	0.94	ปานกลาง	3.43	1.06	มาก	2.79	1.13	ปานกลาง	2.86	0.84	ปานกลาง	2.92	1.04	ปานกลาง
6. ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา	3.52	0.75	มาก	2.52	1.57	น้อย	3.08	1.11	ปานกลาง	3.29	0.82	ปานกลาง	3.34	0.97	ปานกลาง
รวม 6 ด้าน	3.42	0.84	มาก	3.57	1.08	มาก	3.40	1.06	ปานกลาง	3.41	0.94	มาก	3.47	1.00	มาก

การศึกษาความพึงพอใจต่อหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาออกแบบทัศนกรรม ระหว่างปีการศึกษา 2561-2565 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ปานกลางและน้อย เมื่อจำแนกเป็นรายปีการศึกษาแล้ว พบว่า ปีการศึกษา 2565 อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 รองลงมา คือ ปีการศึกษา 2561 อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.08 ปีการศึกษา 2562 อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.87 ปีการศึกษา 2564 อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.80 และปีการศึกษา 2563 อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.55 ตามลำดับ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงความพึงพอใจต่อหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาออกแบบทัศนศิลป์ระหว่างปีการศึกษา 2561-2565

ปีการศึกษา	2561			2562			2563			2564			2565		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร	3.51	0.90	มาก	2.89	1.07	ปานกลาง	2.70	1.15	ปานกลาง	2.85	1.09	ปานกลาง	3.72	1.20	มาก
2. ด้านการเรียนการสอน	3.36	0.86	ปานกลาง	3.23	1.11	ปานกลาง	2.71	1.27	ปานกลาง	2.94	1.15	ปานกลาง	3.54	1.29	มาก
3. ด้านอาจารย์ผู้สอน	3.25	1.02	ปานกลาง	2.76	1.20	ปานกลาง	2.40	1.26	น้อย	2.94	1.04	ปานกลาง	3.65	1.35	มาก
4. ด้านการบริหารหลักสูตร	3.00	0.92	ปานกลาง	2.68	0.94	ปานกลาง	2.52	1.05	น้อย	2.71	0.96	ปานกลาง	3.30	1.23	ปานกลาง
5. ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้และสภาพแวดล้อม	2.27	1.18	น้อย	2.75	1.10	ปานกลาง	2.24	1.21	น้อย	2.57	0.97	น้อย	3.56	1.33	มาก
6. ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา	3.09	0.99	ปานกลาง	2.87	1.08	ปานกลาง	2.75	1.34	ปานกลาง	2.80	1.08	ปานกลาง	3.38	1.16	ปานกลาง
รวม 6 ด้าน	3.08	0.98	ปานกลาง	2.87	1.08	ปานกลาง	2.55	1.21	น้อย	2.80	1.05	ปานกลาง	3.53	1.26	มาก

ทดสอบสมมติฐาน สามารถสรุปได้ว่า

สมมติฐานที่ 1 นักศึกษาที่มีเพศที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อหลักสูตร แตกต่างกันในด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 นักศึกษาที่มีหลักสูตรที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อหลักสูตร แตกต่างกันในด้านการเรียนการสอน ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 3 นักศึกษาที่มีปีการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อปีการศึกษา แตกต่างกันในด้านการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) แบบเจาะจง สรุปได้ว่า

1. **อาจารย์สาขาวิชาการละคอน** มีแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการละคอน มุ่งเน้นไปที่การปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรให้ทันสมัย โดยเฉพาะการเพิ่มรายวิชาประเด็นทางสังคมร่วมสมัย การปรับปรุงรูปแบบวิธีการสอน และการประเมินผลการ

สอนอย่างเหมาะสม ตลอดจนการให้บริการทางการศึกษาและมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรของสาขาวิชา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาและสอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักศึกษามากขึ้นเพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันและเกิดแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันของนักศึกษา

2. อาจารย์สาขาวิชาศิลปะการออกแบบทัศนศิลป์ มีแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะการออกแบบทัศนศิลป์ มุ่งเน้นไปที่การปรับปรุงเนื้อหารายวิชาของทั้ง 2 วิชาเอก คือ เอกการออกแบบสิ่งทอ และเอกการออกแบบแฟชั่น โดยปรับโครงสร้างหลักสูตรให้กระชับมากขึ้น ลดจำนวนหน่วยกิตและบางรายวิชาที่มีเนื้อหาซ้ำซ้อน เพิ่มรายวิชาใหม่ๆ ที่ทันสมัยและน่าสนใจ เช่น รายวิชาด้านเทคโนโลยีที่จำเป็นต่ออุตสาหกรรมสร้างสรรค์ การพัฒนารูปแบบวิธีการสอนโดยเพิ่มโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักศึกษา ตลอดจนการให้คำปรึกษา การแนะแนวการศึกษา การวัดและประเมินผลอย่างเหมาะสม

3. อาจารย์สาขาวิชาออกแบบทัศนศิลป์ มีแนวทางการพัฒนาหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาออกแบบทัศนศิลป์ มุ่งเน้นไปที่การปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตร รายวิชาและการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน โดยจะต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้ และยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดลำปาง โดยมีการเน้นหนักทางด้านวิชาการ ด้านภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ด้านการออกแบบเพื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และด้านการออกแบบเพื่อวิสาหกิจชุมชน

4. นักศึกษาสาขาวิชาการละคร ได้เสนอแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาละคร เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาในปัจจุบันและอนาคต ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. หลักสูตร ควรมีความทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ความต้องการของนักศึกษาในปัจจุบันและอนาคต โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี
2. การเรียนการสอน ควรเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนรู้และสะท้อนผลการเรียนรู้
3. การประเมินผล ควรครอบคลุมและสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อให้ นักศึกษาได้รับการประเมินผลอย่างยุติธรรมและสะท้อนความรู้และทักษะที่แท้จริง
4. สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ควรเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยจัดให้มีอุปกรณ์และสถานที่ที่เพียงพอและใช้งานได้อย่างเหมาะสม

- กิจกรรมเสริมหลักสูตร ควรสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา เพื่อให้ให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์และทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพและใช้ชีวิตในสังคม

นอกจากนี้ นักศึกษายังเห็นว่าจุดเด่นของหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการละคร คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คือการเน้นไปที่การสร้าง ความหลากหลาย หลักสูตรมียืดหยุ่น มีอิสระ และมีเอกลักษณ์

5. นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะการออกแบบทัศนศิลป์ ได้เสนอแนวทางในการปรับปรุง หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะการออกแบบทัศนศิลป์ เพื่อให้สอดคล้อง กับความต้องการของนักศึกษาในปัจจุบันและอนาคต ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. อาจารย์ผู้สอน ควรมีการสื่อสารและความสัมพันธ์ที่ดีกับนักศึกษา รวมถึงมีวิธีการสอนที่เข้าใจง่ายและชัดเจน
2. ระบบการให้บริการและการบริหารจัดการของคณะ ควรมีความสะดวกในการ ใช้งานและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ควรมีความพร้อมและ เอื้อต่อการเรียนรู้
4. กิจกรรมเสริมหลักสูตร ควรมีความหลากหลายและส่งเสริมให้นักศึกษาได้ เรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนเอง
5. ความผูกพันและความภาคภูมิใจต่อคณะ ควรมีการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างสาขาวิชาที่แน่นแฟ้นมากขึ้นของนักศึกษาทั้ง 2 วิชาเอก คือ นักศึกษา วิชาเอกการออกแบบสิ่งทอและวิชาเอกการออกแบบแฟชั่น

6. นักศึกษาสาขาวิชาออกแบบหัตถอุตสาหกรรม ได้เสนอแนวทางในการปรับปรุง หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาออกแบบหัตถอุตสาหกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับ ความต้องการของนักศึกษาในปัจจุบันและอนาคต ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ควรปรับเนื้อหาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาและ สถานการณ์ปัจจุบัน
2. ควรปรับวิธีการสอนให้เน้นการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมมากขึ้น
3. ควรปรับการประเมินผลการสอนให้เน้นการประเมินทักษะและความสามารถ ของนักศึกษาอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ นักศึกษายังเสนอแนะให้อาจารย์ให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักศึกษาอย่าง รอบด้าน ทั้งด้านวิชาการและประสบการณ์การเป็นนักศึกษา และมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ หลากหลาย

สรุปผลอภิปรายผล

1) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร รองลงมาคือด้านการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ผู้สอน และด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา ตามลำดับ เพราะในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าหลักสูตรของคณะศิลปกรรมศาสตร์ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ค้นคว้าวิจัยหาความรู้เพิ่มเติม ปลูกฝังจิตสำนึกให้ผู้เรียนเข้าใจ และเคารพความแตกต่างของคนในสังคม และส่งเสริมให้เกิดการใช้ความคิดอย่างเป็นระบบ ในด้านการเรียนการสอน นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนลักษณะฝึกปฏิบัติ ที่มีการบรรยายในชั้นเรียนควบคู่กับการศึกษาฐานนอกสถานที่ และ/หรือการศึกษภาคสนาม และพึงพอใจรูปแบบการเรียนการสอนที่นักศึกษาต้องมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ในด้านอาจารย์ผู้สอน นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอาจารย์ผู้สอนมีความรู้และความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอน พร้อมและยินดีให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา และนักศึกษากับอาจารย์ผู้สอนในคณะมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ในด้านการบริหารหลักสูตร นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าระบบการให้บริการของคณะ เช่น แบบฟอร์มต่าง ๆ มีความเหมาะสม ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาของคณะสามารถให้คำปรึกษาและช่วยในการแก้ปัญหาได้ และคณะมีระบบประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่นักศึกษาอย่างทั่วถึง ในด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าห้องเรียน (บรรยาย) และห้องปฏิบัติการ (ภาคปฏิบัติ) ของคณะมีความเหมาะสม มีอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย และในด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของคณะ เช่น วันสถาปนาคณะ พิธีไหว้ครูใหญ่ และกิจกรรมบัจฉิมนิเทศของคณะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศรีย์ โข้ววิวัฒนา (2551) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของบัณฑิตที่มีต่อ หลักสูตรปริญญาตรีคณะบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย 2553 พบว่าบัณฑิตมีความพึงพอใจในด้านการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ผู้สอน อยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงศิริ วิจิรานนท์ และคณะ (2564) ได้ศึกษาความพึงพอใจต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาคณะศิลปศาสตรบัณฑิตปี 4 มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรภาพรวมในระดับมาก

2) จากการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า นักศึกษาที่มีปีการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อปีการศึกษา แตกต่างกัน ในด้านการเรียนการสอน ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ และสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนา

ศักยภาพของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี การเมือง ฯลฯ ย่อมส่งผลกระทบต่อความต้องการของนักศึกษาและหลักสูตรการศึกษาด้วย ตัวอย่างเช่น ในช่วงปีการศึกษา 2563-2565 ประเทศไทยประสบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งทำให้การเรียนการสอนต้องปรับเปลี่ยนเป็นรูปแบบออนไลน์ ส่งผลให้นักศึกษาบางส่วนมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนในแบบเดิมมากกว่า นอกจากนี้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาอยู่เสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและความต้องการของนักศึกษา ตัวอย่างเช่น ในช่วงปีการศึกษา 2564-2565 คณะได้เพิ่มรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมมากขึ้น ในหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศิลปะการออกแบบทัศนศิลป์ ซึ่งอาจทำให้นักศึกษาบางส่วนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรการศึกษามากขึ้น อีกทั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีการปรับปรุงและพัฒนาอยู่เสมอในด้านต่าง ๆ เช่น การเพิ่มบุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมนักศึกษา ฯลฯ ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจต่อหลักสูตรด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศริย์ โชว์วิวัฒนา (2551) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของบัณฑิตที่มีต่อ หลักสูตรปริญญาตรีคณะบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย 2553 พบว่าบัณฑิตที่จบในปีการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรปริญญาตรี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอุทุมพร ไฉนลาด และวันหนึ่ย์ โพธิ์กลาง (2557) ได้สำรวจความพึงพอใจของบัณฑิตต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า บัณฑิตที่มีปีการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อปีการศึกษา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกัน

3) แนวทางการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพหลักสูตรคณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สรุปได้ว่า อาจารย์สาขาวิชาการละครตอน มุ่งเน้นการปรับปรุงหลักสูตร ด้านเนื้อหา รายวิชา โดยเฉพาะการเพิ่มประเด็นทางสังคมร่วมสมัย การพัฒนาการเรียนการสอน การประเมินผล การให้บริการทางการศึกษา และกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาและบริบทในปัจจุบัน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและแรงจูงใจในการทำงานร่วมกันของนักศึกษา อาจารย์สาขาวิชาศิลปะการออกแบบทัศนศิลป์ มุ่งเน้นการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้กระชับลดเนื้อหาวิชาที่ซ้ำซ้อน เพิ่มรายวิชาด้านเทคโนโลยีที่จำเป็นต่ออุตสาหกรรมสร้างสรรค์ พัฒนารูปแบบวิธีการเรียนการสอน เพื่อให้นักศึกษาได้รับการศึกษาและพัฒนาทักษะและความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ อาจารย์สาขาวิชาออกแบบทัศนศิลป์มุ่งเน้นการปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนให้

สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาในพื้นที่จังหวัดลำปาง นักศึกษาสาขาการละครคอน ได้เสนอแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรที่มุ่งเน้นความทันสมัย การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การประเมินผลที่ครอบคลุมมาตรฐานวิชาชีพ สนับสนุนการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และกิจกรรมเสริมหลักสูตร นักศึกษาสาขาศิลปะการออกแบบพัสดุราภรณ์ ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงในด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา การบริการและการบริหารจัดการของคณะ การสนับสนุนการเรียนรู้ และความผูกพันของนักศึกษา 2 วิชาเอก คือ เอกการออกแบบสิ่งทอ และเอกการออกแบบแฟชั่น ส่วนนักศึกษาสาขาวิชาออกแบบหัตถอุตสาหกรรม ได้เสนอแนวทางในการปรับปรุงด้านเนื้อหาหลักสูตร วิธีการสอนที่เน้นการเรียนรู้ อย่างสร้างสรรค์ การประเมินที่เน้นทักษะและความสามารถของนักศึกษาโดยแท้จริง สรุปได้ว่า การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรคณะศิลปกรรมศาสตร์ควรคำนึงถึงความต้องการของนักศึกษาและตลาดแรงงานและสังคม เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและสามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงศิริ วิจิรานนท์ และคณะ(2564) ได้ศึกษาความพึงพอใจต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่า แนวทางการพัฒนาหลักสูตรควรมีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้ตอบสนองความต้องการการของตลาด อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (2562) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาปีสุดท้ายที่มีต่อคุณภาพหลักสูตร หลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2562 พบว่า เนื้อหาหลักสูตรควรมีความเหมาะสมทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของ ตลาดแรงงาน/ผู้เรียน

ทั้งนี้ ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการละครคอนสาขาวิชาศิลปะการออกแบบพัสดุราภรณ์ และสาขาวิชาออกแบบหัตถอุตสาหกรรม ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ควรคำนึงถึงความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในการสร้างบัณฑิตที่มีคุณลักษณะ GREATS “Transforming you into GREATS” โดยเฉพาะประเด็นการพัฒนาด้าน Global Mindset คือ หลักสูตรมีรายวิชาที่สะท้อนให้นักศึกษาทันโลกทันสังคม และประเด็นด้าน Aesthetic Appreciation คือ หลักสูตรมีรายวิชาที่สะท้อนให้นักศึกษาซาบซึ้งในความงามและคุณค่าของศิลปะ ซึ่งยังถือเป็นเอกลักษณ์ของคณะศิลปกรรมศาสตร์ คือ การสร้างสรรค์เพื่อสังคม เช่น สาขาวิชาการละครคอน ควรปรับเปลี่ยนเนื้อหาวิชาด้านศิลปะการแสดงในประเด็นสังคมร่วมสมัย การฝึกทักษะการแสดงในสถานการณ์ที่ท้าทายและแปลกใหม่ การส่งเสริมทักษะการจัดการ การใช้เทคโนโลยีและดิจิทัลในงานศิลปะ การแสดง ตลอดจนการเป็นผู้นำและผู้ประกอบการทางด้านศิลปะ สาขาวิชาศิลปะการออก

แบบพัสดรรากรณ์ ปรับเนื้อหารายวิชาของหลักสูตรให้ทันสมัยกับอุตสาหกรรมสิ่งทอและแฟชั่น เพื่อรองรับการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีการส่งเสริมทักษะด้านบริหารธุรกิจและการจัดการมากขึ้น การวิเคราะห์แนวโน้มแฟชั่น การใช้เทคโนโลยีในออกแบบ การออกแบบเพื่อความยั่งยืน สาขาวิชาออกแบบหัตถอุตสาหกรรม ปรับเนื้อหารายวิชาของหลักสูตรเพื่อรองรับการพัฒนาทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยมีการเชื่อมโยงกับบริบทเชิงพื้นที่ เช่น ยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ภาคเหนือและจังหวัดลำปาง ตลอดจนการบูรณาการกับหน่วยงานภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่ โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการออกแบบเพื่อวิสาหกิจชุมชน ตลอดจนการส่งเสริมความรู้ทางด้านการตลาด บริหารธุรกิจและการจัดการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. หลักสูตรและการเรียนการสอนควรมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และสังคม การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภค แนวโน้มของอาชีพในอนาคต เป็นต้น ตัวอย่างเช่น ควรเพิ่มรายวิชาหรือเนื้อหาที่เน้นทักษะที่จำเป็นในการทำงานในโลกยุคปัจจุบัน เช่น ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม และทักษะด้านการทำงานภายใต้ความกดดัน ควรปรับรูปแบบการเรียนการสอนให้เน้นการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการทำงานได้อย่างเต็มที่ และควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เช่น กิจกรรมฝึกงาน กิจกรรมสหกิจศึกษา และกิจกรรมทางวิชาชีพ
2. อาจารย์ที่ปรึกษาควรมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือและสนับสนุนนักศึกษาให้พัฒนาตนเองและก้าวสู่การทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น ควรกำหนดบทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาให้ชัดเจน เช่น การให้คำแนะนำด้านการศึกษา อาชีพ บุคลิกภาพ และทัศนคติ ควรจัดอบรมให้อาจารย์ที่ปรึกษามีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำหน้าที่ที่ปรึกษา และควรจัดระบบให้อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถติดตามและช่วยเหลือนักศึกษาได้อย่างใกล้ชิด
3. ระบบประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารถือเป็นช่องทางสำคัญในการให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นแก่นักศึกษา เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร โอกาสในการทำงาน เป็นต้น ดังนั้นควรมีการพัฒนาระบบประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่นควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอย่างครบถ้วนและทัน

เวลา ควรใช้ช่องทางประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เพื่อให้ นักศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ได้สะดวกและรวดเร็ว และควรมีการวัดผลและประเมินผลระบบประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร อย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาวิจัยที่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยพิจารณา จากปัจจัยต่างๆ เช่น ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และสังคม การเปลี่ยนแปลงของ พฤติกรรมผู้บริโภค แนวโน้มของอาชีพในอนาคตอย่างสม่ำเสมอ เช่น

1. การศึกษาวิจัยเพื่อสำรวจความต้องการของตลาดแรงงานและการเปลี่ยนแปลงของ สังคมโลก เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดแรงงานและการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบัน
2. การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้ นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการทำงานได้อย่างเต็มที่
3. การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่จำเป็น ในการทำงาน
4. การศึกษาวิจัยโดยเก็บข้อมูลกับบัณฑิตที่เพิ่งสำเร็จการศึกษา หรือสำเร็จการศึกษา ไปแล้ว 1-3 ปี ซึ่งเป็นผู้ที่ออกไปทำงานจริงซึ่งจะช่วยสะท้อนผลสำเร็จของหลักสูตรได้ดีที่สุด รวมถึงสิ่งที่จำเป็นต่อการทำงานและการใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2562). *สรุปผลความพึงพอใจของนักศึกษาปีสุดท้ายที่มีต่อคุณภาพหลักสูตร หลักสูตรบัญชีบัณฑิต*. <http://www.chefile.cmru.ac.th/curriculum/2562> วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2567.
- ทรงศิริ วิจิรานนท์ และคณะ. (2564). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับจิตสำนึกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2560). *เป้าหมายในการผลิตบัณฑิต*. <https://www.tbs.tu.ac.th/>.
- รัตนา พรหมภาพ. (2551). *ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรของภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2550*. มหาวิทยาลัยนเรศวร. คณะศึกษาศาสตร์.
- วาริรัตน์ แก้วอุไร. (2564). *การพัฒนาหลักสูตร : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา*. อาร์แอนด์ปริ้นท์
- อิสริย์ โขว์วัฒนา. (2551). *ความพึงพอใจของบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรปริญญาตรี คณะบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. มหาวิทยาลัยหอการค้า.
- อุทุมพร ไฉไล และวันนีย์ โพธิ์กลาง. (2557). *ศึกษาความพึงพอใจของบัณฑิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล*. มหาวิทยาลัยมหิดล
- Ferguson, George A. (1981). *Statistical Analysis in Psychology and Education*. 3rd ed. McGraw-Hill.
- Likert, R. (1967). "The Method of Constructing and Attitude Scale," in *Attitude Theory and Measurement*. Wiley & Son.
- Yamane. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. Harper & Row.